מחוון למורה

# מחוון: יעקב לפני פרעה וכלכלת הרעב: "מעט ורעים היו ימי שני חיי"

1. יד: כסף, קיבלו לחם (שבר). טז-יז: מקנה (סוסים, צאן, בקר, חמורים), קיבלו לחם לשנה. יט-כ: אדמה וגופם, קיבלו לחם ושרידות. כג-כד: זרע לזריעה, תמורת חמישית מהיבול לפרעה.
2. "לָגוּר בָּאָרֶץ בָּאנוּ": הם מציגים את עצמם כגרים זמניים בגלל הרעב ולא כמי שבאו להשתקע; זה מרגיע את פרעה ומבטא שהבית הוא כנען.
3. קושיה: איזה מוסר יש בהתאוננות לפני מלך, ולמה לומר שלא השיג את ימי אבותיו אם אולי עוד ישיג. תשובה: יעקב נראה זקן מאוד ופרעה התפלא, ויעקב מסביר שימיו מעטים יחסית לאבותיו והתלאות הזקינו אותו.
4. רש"י: יוסף רצה "לְהָסִיר ח�ָרְפָּה מֵעַל אֶחָיו, שֶׁלֹּא יִהְיוּ קוֹרִין אוֹתָם גּוֹלִים": כשכולם עקורים, איש לא יכול לבזות את הזרים.
5. המצרים: "הֶחֱיִתָנוּ... וְהָיִינוּ עֲבָדִים לְפַרְעֹה", חיים אבל משועבדים ובלי אדמה. בני ישראל: "וַיֵּאָחֲזוּ בָהּ, וַיִּפְרוּ וַיִּרְבּוּ מְאֹד", בעלי אחוזה ומשגשגים. הכתוב מבליט את הניגוד ומכין את שמות א.
6. תשובה טובה: שבח: הצלת חיים ("הֶחֱיִתָנוּ", כה), הצעת המצרים עצמם (יט), חוק גלוי (כו; ספורנו), וכוונה טובה (כא; רש"י). ביקורת: ריכוז כל הקרקע והאנשים בידי פרעה, שעבוד שהפך ל"חֹק עַד־הַיּוֹם הַזֶּה". הכרעה מנומקת. ניקוד מוצע: שתי עמדות × 6, פרשן 4, הכרעה 4.

פרשנות מסומנת כפרשנות (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו ופרשנים נוספים מתוך ספריא). נוסח הפסוקים ממכון ממרא; שם ה׳ מובא בכתיב ה׳. ממלכתי: סיפורי יוסף ואחיו (בראשית לח-נ) נלמדים בחטיבה העליונה בלימודי התנ"ך (קריאה צמודה, ניתוח ספרותי ודיון ערכי); יש לבדוק מול תכנית הבגרות העדכנית ובחירת בית הספר. חמ"ד: לימוד חומש עם פרשנים (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו ומדרש); הפרשנות מסומנת כפרשנות. יש לבדוק מול התכנון השנתי של בית הספר.